

átmentő

Jancsó Noémi

Az égig érő nefelejcskek

D. L.-nek utoljára, szeretettel

Egy megvadult kertben
pókok, hálók, lárvák és égig érő
nefelejcskek
között fekszem;
behunyom szemem előtt
cickányok cikáznak városom csatornáin,
és látom a webkamerát, fekete emelőt
látok, amelyen ő fekszik, szerelmem
lárváin;
ahogyan méhembem, meg nem születtem:
bőgő,
anyatejért könyörgő
árváim.
Megőrült ez a kert; senki sem kaszálja.
A nefelejcskek felhőszeretót tartanak.
Ilyenkor, hajnalban némelyiküknek a szája
széle éjjeli csóktól harmatozik.
A felhők a szél irányába tartanak.
S alkalomadtán esőzve omolnak
egy idegen város háztetőire.
A cickányok csókot lefetyelnek
bundájukról, s csókot ízlelnek a csatornafalak.
És nem lesz már felhő, ami emlékezne
az akkori kert akkori redőire;
a kertre, ahol egyre nőnek a nefelejcskek,
és lárváikat
őrzi a pókok.

(Az én uramnak, jó Dezsőnek)

Dezső kopog

– Amál, a viharos ég szerelmére,
nyiss ajtót jó urad előtt!
Ne vesd ártatlan kék szemére
a hűtlenség vádját, mielőtt
hagynád, hogy az egészet kibeszélje:
hogymondja, Anett kimenőt
adott, házasságunknak ő nem veszélye;
inkább csak kedves éke, piperéje,
új főnökömet ne szidd, a drága nőt,
aki imént adott nekem, igen, az imént
örökre ingyen kimenőt.

Amál nem bír tovább hallgatózni,
fülel, leül, kiles, belát,
és kedve volna faggatózni,
mert fúrja már az oldalát,
hogymely hotelszobában lett
oly sürgősen elfoglalt Anett,
hogymegrúgta szép farát
az ő urának, jó Dezsőnek,
oly erővel, hogy kiesőnek
bizonyult számára tér, idő,
s szerelmük – mily pech,
mindörökre? elveszett.
S hogy érti azt, hogy piperéje?
Hogym házasságuk kedves éke?
Mit óhajt? hogy ő, Amál,
feltéve, hogyha már
másfél éve Dezső felesége,
vacsorát főző halk cselédje,
a szomszédnak el ne mesélje?
A rút titkokat egy úr előtt
ki ne beszélje?

S a tegnap turkált ágyelőt
ki ne cserélje
egy tisztára? Hogy ha már
az úr bejön, szegény Amál
nászágán rend legyen,
és Dezső íróasztalán uralkodjék
a fegyelem és vörös fény, hogy ne vonakodjék
az úr, s ne mondja: mostan levegyem,
vagy inkább ne vegyem
le? Maradjon pucér a fenekem?
Amál, hogy vita ne legyen,
gyakorlottan és kecsesen
levette a szomszéd úr övét,
gatyáját, és meglátta köldökét.

– Amál, a hajnali fázós istenért!
Hát kedves beszédem mit sem ért?
A szomszédal kergetőztél, te beste!
A szomszédal, mi? A tegnap este.
Mindent tudok: egy haver kileste.

Dezső kopogtat.
Csipszet ropogat.
Álmos fejjel az ajtón
unott mondatot koptat.

Amál a vontatott,
monoton mondatok
zajára bóbiskolva hallgat,
mint aki semmit nem takargat.
Mint aki tegnap éjjel fálnak
fordulva szakácskönyveket olvasott.

AZ ÉGIG ÉRŐ NEFELEJCSKEK

Bölcsélet, líra, epika izgalmas találkozása. Finom, kimunkált, precíz költői nyelv. Mitológiai érzékenység, empátia, emberismeret és frivol humor – röviden így tudnám összefoglalni Jancsó Noémi életművét, amely tragikus halála miatt elfér egyetlen, A webkamera-arc című posztumusz kötetben, amely tartalmazza a Méhes György-debütdíjjal kitüntetett, pozitív kritikái és olvasói visszhangnak örvendő első kötetét, az Emotikont is.

Július 25-én volt kilenc éve annak, hogy a fiatal alkotó kerékpárral a Kolozsvár melletti hegyi tó partjára igyekezett, ekkor gázolta halálra egy felelőtlen autós a szabályosan közlekedő lányt. Verseit, kisprózait, esszéit és tanulmányait újraolvasva egyre élesebben rajzolódik ki előttem mosolygós, bölcs arca, mélybarna szemei, rövidre nyírt haja, légies, de határozott mozdulatai, amikor a Bulgakovban, a Bretter Körön beszélgettünk, vagy összefutottunk a város utcáin. És eszembe jut Bréda Ferenc arca is, aki sajnos már szintén nincs közöttünk, az elismerő szavai, a tisztelet, amelylyel övezte a lány tudását. Noémi ugyanis nem csak kimagasló tehetség volt, hanem páratlan műveltségével és nagyfokú empátiájával képes volt lenyűgözni bárkit, még a kritikus szemű Brédát is.

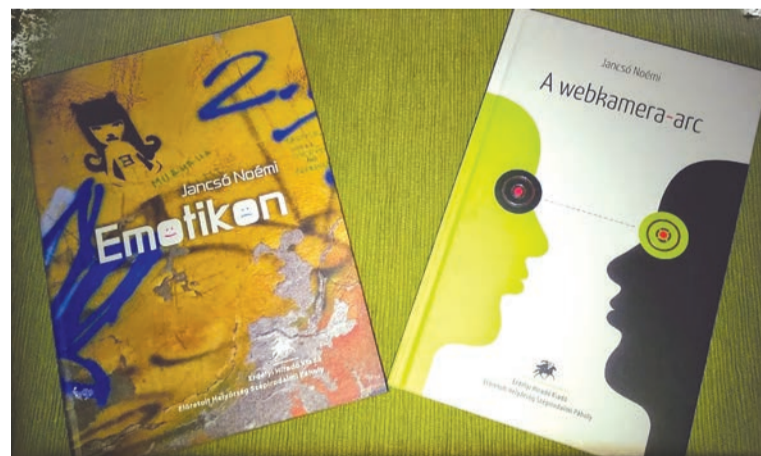
Nem volt tolakodó, sosem hivalkodott szellemi kiváltságaival, a tehetségével, inkább felülről, madártávlatból figyelte ezt a földi létet, a felhők kár-

pitján és kék nefelejcs színű ég parkettáján vidáman táncolva a hold, a nap és a csillagok társaságában. Gyakran találkozunk ezekkel a visszatérő elemekkel a verseiben, költői prózájában és meséiben. Mintha nem emberi léptékekkel szemlélte és érzékelte volna a körülötte lévő világot. Természetesség, derű sugárzik a soraiból. A magány derűje. A derű magánya. Akár Marcus Aureliusnál vagy Weöres Sándor és Hamvas Béla műveiben.

A posztumusz kötet első ciklusa Noémi debütköteté, az Emotikon messenger-novellákat foglal magában. Modern, aktuális műfaj. A főhős, Daniel Ludensi sorsán keresztül egy elképzelt, valóságtól elszakadt világot ismerünk meg. Noémi tud és szeret izgalmas, drasztikus, felkavaró és életszagú történetet szőni, jól bánik a dialógusokkal. Nem naplót, öncéli szövegirodalmat, patetikus monológot, hanem valódi, hús-vér sztorikat ír.

Sosem aktuálisabb az Emotikon magányos, magatehetlen

hősnének tragikus sorsa, kreált, virtuális világa, mint ma. A közösségi háló képletesen mozgásképtelenné tesz minket, kapcsolataink virtuálisak, és nem élők, s bár több ezer barátunk van, alig akad, akivel őszintén elbe-

szélgethetnénk, nevetgetnénk egy jót. Érzéseinket könnyebben ki tudjuk fejezni mosolygós vagy haragos messenger-fejecskékel, mint szavakkal, gesztusokkal, netán tettekkel.

A ciklusból személyes kedvencem Az égig érő nefelejcskek

című vers. Ez számomra Noémi költői önarcképe. Ehhez kapcsolható témjában a kötet végén olvasható Jancsó Noémi háza című írás, amely játékos utalás A kékszakkallú herceg várára, ugyanakkor ars poetica is tele öniróniával.

A titkos, hetedik szobában találjuk a személyes naplókat és az írás aktusát. Házirend is van, tömören, röviden összefoglalva, miért ír egy költő:

4. hogy az emberi bölcsesség, egyszerűség, szépség előtt tiszteletemet fejezzem ki (ne is mondd: ez a 4. pont szörnyen patetikus)
végül pedig – és első sorban:
5. azért, hogy megszeress.

Mindkét könyv az Erdélyi Híradó Kiadó – Előretolt Helyőrség Szépirodalmi Páholy sorozat gondozásában jelent meg, amelyet akkor Orbán János Dénes gondozott. Nem lehet véletlen a kiadó választása sem, a fenti írásban ugyanis Jancsó Noémi utal OJD-re és a transzközépre is egy rövid, humoros mondat erejéig. A kötet igényes szövegszerkesztése, kiforrott hangja, költészeti és szépprózai eszköztára, műfaji változatossága, a gazdag szöveg-háló, az utalások, összekacsintások Weöres Sándor Holdbéli csónakosával, Mihai Eminescu Luceafărul című művével, Orbán János Dénessel és Bodor Ádám-mal, a mitológiával, Ovidiusz Metamorphoses című művével és Maupassanttal, az egyedi és félreismerhetlen stílus arra utal, nem félbetört pályáról, hanem befejezett életműről beszélünk. Egyetlen kötet elégséges ahhoz, hogy világirodalmi szintű műveket tegyünk le az asztalra. Arthur Rimbaud sem gondolná ezt másképp.

Varga Melinda